

Egy régi, szép református temetési ének így idézi Pál apostolt:

*„Elvégeztem immár pályafutásomat,
e világban való zarándokságomat.
Megtartottam hitem, igaz vallásomat,
Jövel, Jézus Krisztus, add meg koronámat!*

Gyászoló Testvérek, kedves Barátaim: Görömbei András befejezte zarándok-életét. Lezárult egy pálya. Gazdag, termékeny, tartalmas élet. Azoknak, akik helyette leltárt készítenek, világos a feladatuk: meg kell írni, ki is volt ő, mit is írt, mit és hogyan tanított. A hozzátartozók fájdalmasan érzik a társ, az apa hiányát. A tanítványoknak hiányzik a tanár úr. A barátoknak a barát. Ezzel azonban nincs vége. Bár látszólag róla szól a leltár, nekünk magunknak kell számot vetnünk. S elsősorban önmagunkkal kell most szembenéznünk. Barátok voltunk-e igazán? Megadtuk-e életében azt a tisztességet, amit most végtisztességként fájó szívvel, nehéz kötelességként megteszünk?

Mert mindannyian, akik most itt vagyunk, saját életünkkel kell hogy szembenézzünk. Végtelen után vágyódó emberségünk az egyszeri és megismételhetetlen létezés szorításában tele van kérdésekkel. Elment? Eltűnt? Elmúlt? Volt? Tudjuk jól, hogy *„Mindenki más megszülethet, csak ő nem.”*

Minden temetői búcsúzásban ott van a babitsi kérdés: *„Mi van túl minden tarkaságon? Világon, virágon, ruhákon? A semmi – vagy az Isten.”* (Zöld, piros, sárga, barna)

Atyám házában sok hely van – hallottuk a jézusi kijelentést. *Elmegyek, hogy helyet készítek számotokra.* Tamásként mindannyian kételyekkel vagyunk tele. *Azt sem tudjuk, hová mégy, hogyan ismerhetnék hát az utat?*

Pedig az úton végig kell mennünk. Mindenkinek a maga útján. András egy hatalmas íven járt, az egykori bencés diák a debreceni katedráig, az európai kultúrát a bencés iskolában magába szívó fiatal a Kárpát-medence széteső magyarságának egységet kereső szelíd prófétaságáig. Mert tudta, hogy gyökerek nélkül élni nem lehet.

Elvégezte pályafutását. Az úton végigment. Egy interjújában olvasom: *„a lelki értékek nem eladhatók, hanem személyiségformálók. Mégis azt gondolom, kell, hogy a személyiségnek legyen belső tartása. Ez is az irodalomból jön, hiszen az „Éden kristályfái” bennünk vannak, ahogy Sütő András mondja (Káin és Ábel), és „vannak vidékek” ott legbelül, ahogy Kányádi Sándor írt róla. Irodalmunk legnagyobbjai is arra figyelmeztetnek: minden időben tisztán kell tartani a belső tájat, a belső értékrendszert, értékvilágot, és ezt kell közvetíteni. Nem szabad földadni, ha a pillanatnyi helyzet nem is vigasztaló.”* (Toldi Éva interjújából, Napló)

Kinek-kinek ott kell vállalnia a prófétaságot, ahová a kötelessége és képességei szólítják. Ő ezt megtette. Szelíd következetességgel. Tudva, hogy a kompromisszum és a megalkuvás nem ugyanaz. És tudva, hogy vállalat nélkül nincs értelmes élet.

„Én vagyok az Út, az Igazság, és az Élet!” – halljuk az evangéliumban. Az igazság hirdetésének sokféle lehetősége van, csak fel kell ismernünk – és megalkuvás nélkül vállalnunk kell. Egy pusztuló, vesző, oldott kéveként széthulló nemzetben kellenek azok a nagyságok, akik tudják, mit jelent a kötelék, az együvé tartozás, mit jelent a keresztény értékrend, amelyben az „igen” az igen, a „nem” az nem.

Barátjáról, az évekkel ezelőtt már elhunyt Nagy Gáspárról írja: *„Pályáját a felismert igazsághoz való ragaszkodása sokszor nehezítette, de erkölcsi és esztétikai értelemben emelte, hiszen az igazság a művészet létfeltétele.”* (G.A. Nagy Gáspár, Nap, 226.) Mintha nekünk szegeződne az égető kérdés: tudunk-e ragaszkodni az igazsághoz? Amikor látszólag nem az igazaké a világ...

Nagy Gáspár írja „Temetek – halálra ébrednek” című versében:

„lenne még egy 'könnyű' megoldás
ha én megyek előre
talán maradtak néhányan
akiket én is érdemesnek tartok
hogy a szívük kicsit is fájjon értem”

Ott, akkor, a nagytilaji temetőben Görömbei Andrásnak nem is kicsit, nagyon fájt a szíve azért, aki előre ment az úton.

Gáspár ezt írta Andrásnak 1989-ben egyik versében:

„Mert nagyon a miénk
ráégünk erre a földre
mosolyunk rámegy
bánatunk ráég
már hamuval rajzolgatok
Isten ablakán egyre
de Ő vár még.”

(Már hamuval rajzolgatok – Görömbei Andrásnak)

Ők már előttünk mentek. De mi, akik itt maradtunk? Hogyan állunk mi az úton, mi számunkra az igazság – és vajon tudunk-e élni?

Dsida Jenőt idézem, bár alighanem mindenki számára ismerős:

*Be kell látnunk:
Ha kérdeznak, becsületesen
felelni kell.
A harcot becsületesen
fel kell venni,
az úton becsületesen
végig kell menni,
a szerepet becsületesen
el kell játszani,
keményen és tekintet nélkül.*

*Krisztusnak és Pilátusnak,
farizeusoknak és vámosoknak
zsidóknak és rómaiaknak
egyformán szolgálni
nem lehet.*

Írástudókra van szükség manapság, talán jobban, mint bármikor. Még akkor is, ha az olvasás nem divat. De lehet olvasni az egyenes gerincből, a tiszta tekintetből, a szüksézávú, de határozott kijelentésekből. Számítanak ránk sokan, határon innen, határon túl. Olyan emberekre van szükség, mint amilyen ő volt: értékrendje stabil, határozott és egyértelmű volt: keresztény, nemzeti (nép-elvű), az elvek, a közügyek, a barátok és a család álltak elől, az erkölcsi parancsok szabták meg a gondolkodását – vallja róla közvetlen családja.

Nagy hiány van ma a „homo moralis”-ok-ban! Fénylő emberekre van szükség.

Nagy Lászlóval fohászokdjunk:

„Adjon az Isten fényeket,
temető helyett életet.
Nekem a kérés nagy szégyen.
Adjon úgy is, ha nem kérem.”

András, az örök világosság fényeskedjék neked!

Görömbei András temetésén, 2013. július 16. Budapest, Farkasrét

Korzenszky Richárd OSB